

Rewolucja 1905 w Łodzi
- przyczyny, przebieg, skutki



Wojciech Kossak, *Krwawa niedziela w Petersburgu*, obraz z 1905 r.

22 stycznia 1905 – krwawa niedziela w Petersburgu

STYCZEŃ - LUTY 1905

26 stycznia 1905 r. – rozpoczął się strajk w łódzkich fabrykach Steinerta, Geyera, Silbersteina. Pracę porzuciło 10 tys. Robotników.

27 stycznia 1905 r. – ogłoszenie strajku powszechnego; żądania:

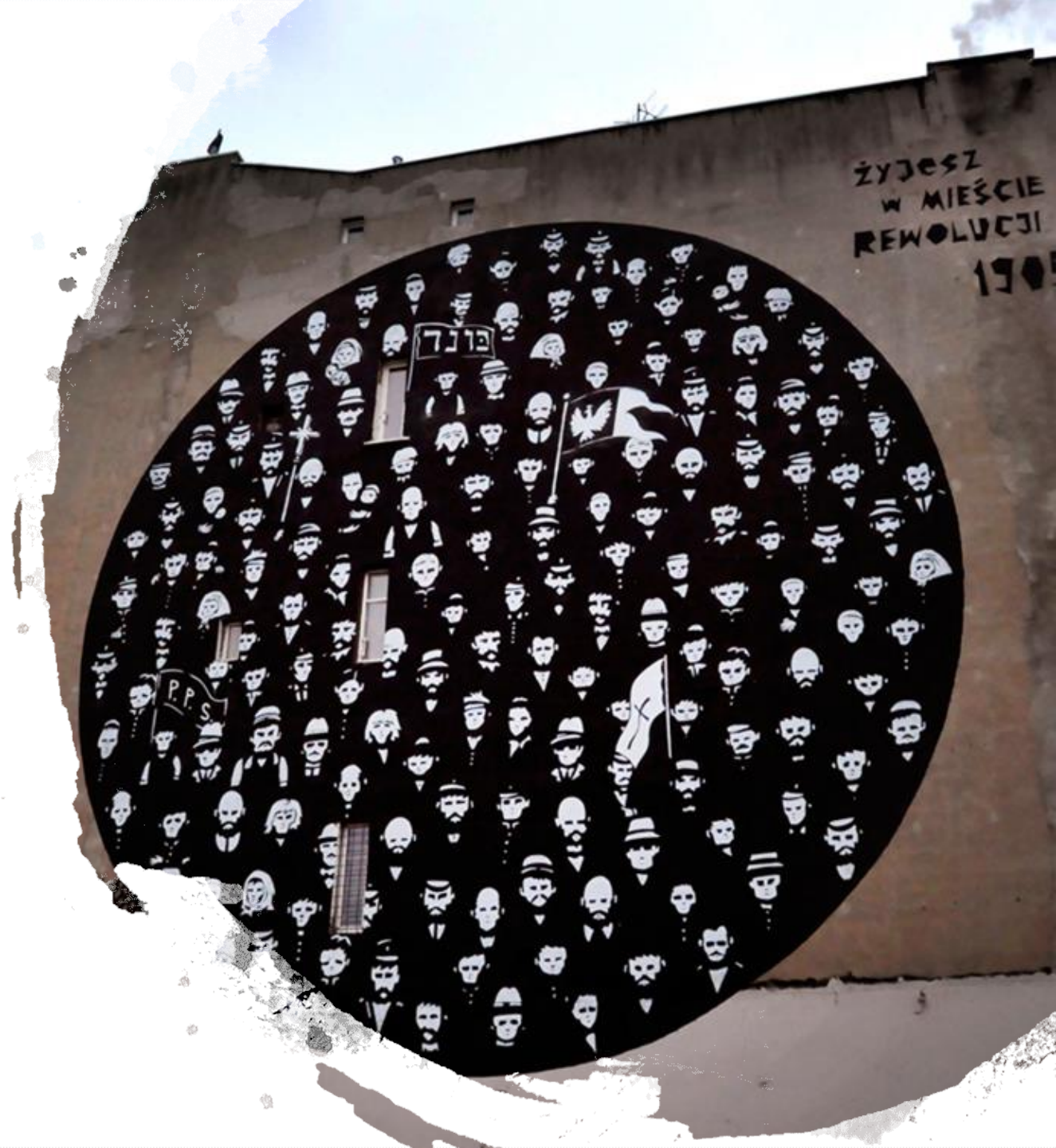
- 8-godzinnego dnia pracy
- ustalenia minimalnej płacy
- powołania kas chorych

PPS i SDKPiL wezwał ludność Królestwa Polskiego do strajku powszechnego;

W styczniu w Łodzi zginęło z rąk rosyjskich 11 manifestantów, a 108 zostało poważnie rannych;

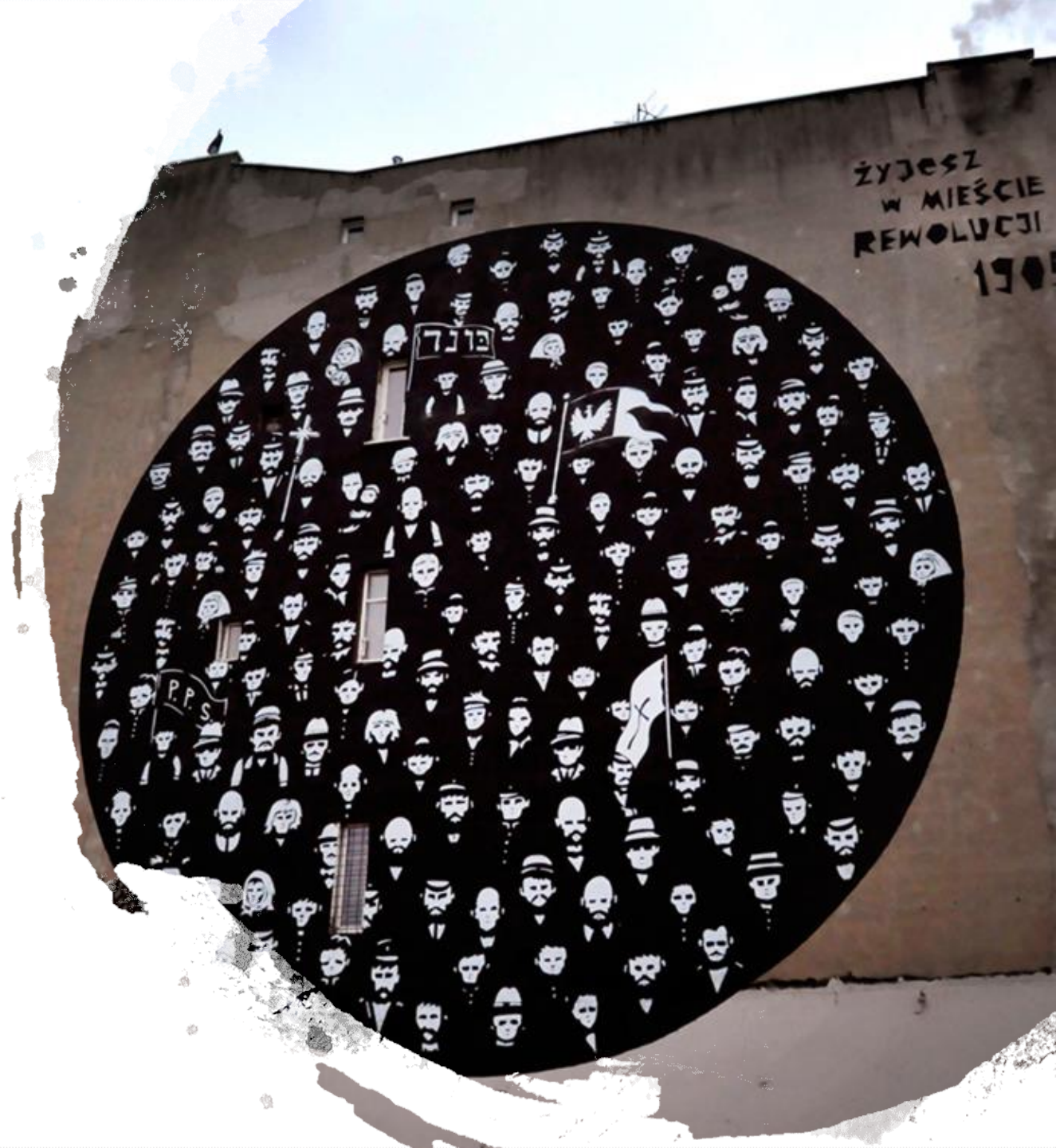
W lutym fabrykanci skrócili czas pracy do 10 godzin i podwyższyli płace robotnicze;

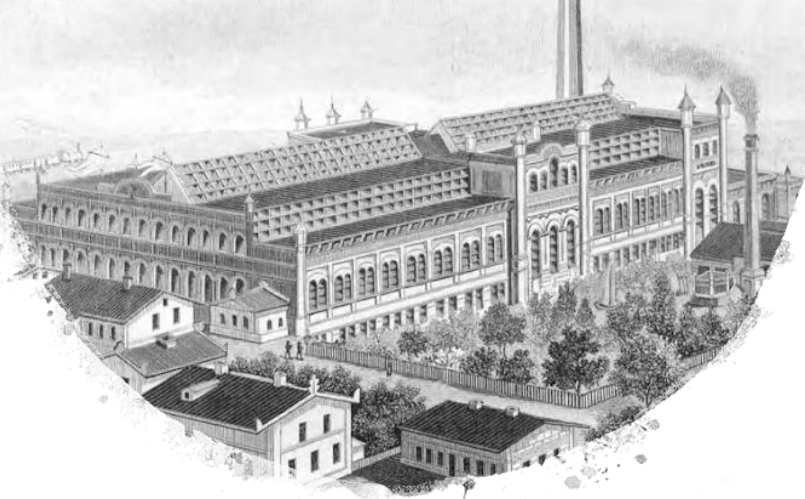
W lutym wybuchł ogólny strajk szkolny



MAJ – CZERWIEC 1905

- Na przełomie **maja i czerwca 1905 w Łodzi strajkowało około 32 tys. robotników**. Fabrykanci Kunitzer, Heinzel i Scheibler zamknęli fabryki.
- **1 maja wybuchł strajk inspirowany przez PPS.**
- 18 czerwca kozacy zaatakowali kilka tysięcy robotników wracających z demonstracji w lesie łagiewnickim.
- 20 i 21 czerwca odbyły się pogrzeby ofiar 18 czerwca, które przerodziły się w manifestację rozgromioną przez Rosjan. 21 manifestantów poniosło śmierć. 22 czerwca wieczorem wybuchło powstanie zbrojne.
- Nocą z **22 na 23 czerwca** na ulicach Łodzi **wzniesiono ponad 100 barykad.**
- Do walk Rosjanie skierowali 6 pułków piechoty, 2 pułki kawalerii oraz pułk kozaków. Najbardziej krwawe walki odbyły się na barykadach wzniesionych na rogu **ulic Wschodniej i Południowej, ul. Północnej, ul. Północnej w okolicach szkossy rokicińskiej oraz w parku Źródlisk**. Źródła podają, iż tego dnia na pewno zginęło 160 osób.
- **24 czerwca padły ostatnie barykady (na ul. Wschodniej oraz w parku Źródliska.**
- 25 czerwca w Łodzi i powiecie łódzkim ogłoszono stan wojenny. Akcje strajkowe wybuchły aż do 1907.

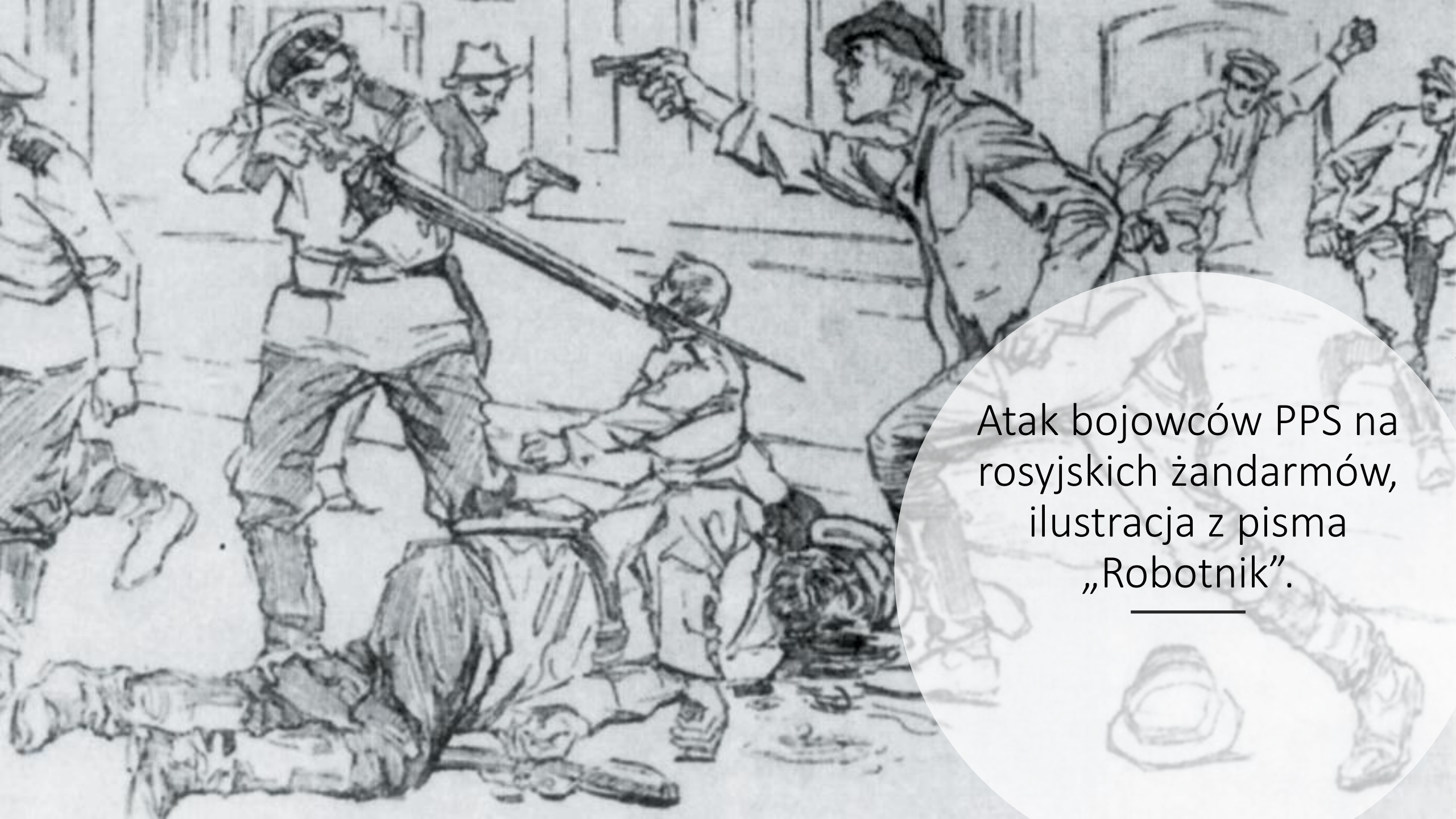




- **W trakcie strajków w 1905 roku Kunitzer – współwłaściciel Widzewskiej Manufaktury, bezwzględnie traktował strajkujących robotników.** Fabrykant wezwał do zakładu wojsko, które bronią zmusiło pracowników do pracy. W kwietniu 1905 roku, gdy w fabryce trwał strajk okupacyjny Kunitzer zaapelował do władz o aresztowanie strajkujących.

- ulica w jednym z miast Królestwa Polakiego po zamieszkach w 1905 r.





Atak bojowców PPS na
rosyjskich żandarmów,
ilustracja z pisma
„Robotnik”.

Mural upamiętniający Rewolucję 1905 roku w Łodzi, powstał 2015.
ul. Rewolucji 1905 roku, ściana kamienicy nr 58



Pomnik Czynu Rewolucyjnego
– powstał w 1975 r. ul.
Konstantynowska



STRAJK SZKOLNY- LUTY 1905

Odezwa młodzieży szkół średnich Królestwa Polskiego w sprawie strajku szkolnego z lutego 1905 r.

Przez więzienne mury szkoły carskiej doszedł i do nas okrzyk ludu roboczego, z którym dziś łączą się wszystkie uczciwe elementy całego społeczeństwa – okrzyk walki z gniołącym nas caratem. [...] Już kilka szkół średnich w Warszawie i prawie wszystkie na prowincji zastrajkowały. [...] Wszędzie wystawmy następujące żądania w zakresie szkolnictwa.

1. Unarodowienia szkół w Królestwie Polskim; **obowiązkowym językiem wykładowym ma być język polski** [...].
2. **Zniesienie systemu policyjnego w szkołach. Powinien być zniesiony inspektor i wszystko, co jest z nim związane: śledzenie, donosicielstwo, rewizje.** [...]
3. **Kontrola społeczeństwa nad szkołą.** Winno być zniesione mianowanie kierowników i nauczycieli w szkołach przez rząd. [...]
4. **Zniesienie w szkole prawnej różnicy między płciami. Koleżanki nasze powinny mieć prawo wstępowania do szkół wyższych na równi z młodzieżą męską i również korzystać z tych samych praw, co młodzież męska.**

Odezwa młodzieży szkół średnich w Królestwie Polskim z lutego 1905 r., cyt. za: *Wiek XIX w źródłach*, Warszawa 1998, s. 436.

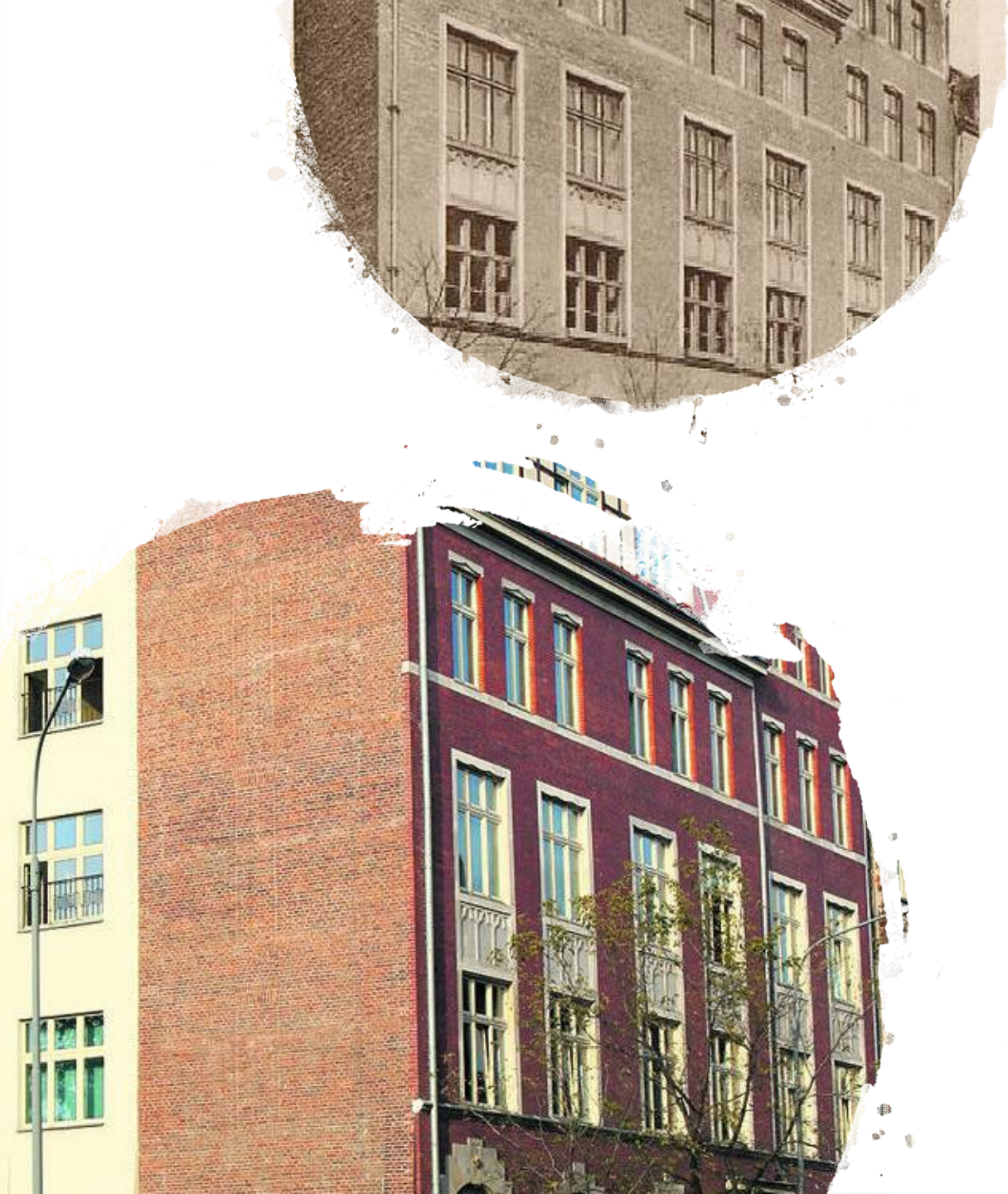


II L.O.



I L.O.

- W **1904** roku powstała **Prywatna Męska Szkoła Józefa Radwańskiego**. Była to 2-klasowa placówka przygotowująca młodzież do podjęcia nauki w szkołach średnich.
- W wyniku strajku szkolnego zmianie uległy przepisy oświatowe i możliwe stało się powstanie pierwszej prywatnej polskiej szkoły średniej – **Gimnazjum Towarzystwa „Uczelnia” – 1906** (obecnie I LO im. Mikołaja Kopernika) a także przekształcenie **Prywatnego Progimnazjum Męskiego Filologicznego J. Radwańskiego** (obecnego II LO im. Gabriela Narutowicza) w szkołę z kursem 4 klas niższych, realizującą program rządowego gimnazjum z **wykładowym językiem polskim**.



- W 1910 r. Gimnazjum Towarzystwa Uczelnia przeniesiono do nowego budynku przy ul. Nowocegielnianej (obecnie ul. Wieckowskiego 41), gdzie szkoła mieści się do dziś.